

Warszawa, 26 lutego 2024 r.

**Stanowisko Społecznego Towarzystwa Oświatowego
w sprawie projektu rozporządzenia Ministra Edukacji
zmieniającego rozporządzenie w sprawie oceniania, klasyfikowania
i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych**

Społeczne Towarzystwo Oświatowe docenia deklarowaną przez Ministerstwo Edukacji Narodowej chęć zadbania o dobrostan uczniów, rodziców i nauczycieli. Jako stowarzyszenie, zapewniamy o naszej otwartości na współpracę w tym zakresie i woli dzielenia się własnymi, dobrymi praktykami. **Uważamy jednak, że droga do naprawy polskiej szkoły nie wiedzie przez ograniczanie możliwości zadawania przez nauczycieli prac domowych oraz egzekwowania ich wykonania**, z czym mamy do czynienia w przypadku opiniowanego projektu rozporządzenia.

Przede wszystkim, **regulowanie wspomnianej materii w drodze powszechnie obowiązującego aktu prawnego godzi w autonomię szkół i pracujących w nich nauczycieli**. Zakazy przewidziane w opiniowanym projekcie mogą być przez nich odbierane jako nadmiernie ingerujące w ich praktykę zawodową, a przez to skłonić do stosowania różnych strategii omijania prawa. Nie można także zapominać, że brak autonomii obniża satysfakcję z pracy w zawodzie nauczyciela, a co za tym idzie, przyczynia się do pogłębienia problemu deficytów kadrowych w polskiej oświacie. Dlatego nie rekomendujemy takich rozwiązań legislacyjnych, które w stopniu jeszcze większym niż dotychczas ograniczają decyzyjność nauczycieli w zakresie metod i narzędzi pracy.

Nasze wątpliwości budzi także zamiar ograniczenia autonomii nauczycieli w przedmiocie prac domowych w drodze aktu wykonawczego – wspomniana autonomia została bowiem zagwarantowana ustawowo. Art. 12 ust. 2 Karty Nauczyciela przyznaje nauczycielowi prawo do „swobody stosowania takich metod nauczania i wychowania, jakie uważa za najwłaściwsze spośród uznanych przez współczesne nauki pedagogiczne”, a zgodnie z naszą wiedzą prace domowe nie przestały być uznawane przez przedstawicieli świata nauk pedagogicznych. Uważamy w związku z tym, że **ewentualne ograniczenie swobody nauczycieli w zakresie zagwarantowanym przez przytoczony przepis Karty Nauczyciela, powinno się odbyć w drodze ustawy**, nie zaś rozporządzenia.

W przypadku opiniowanego projektu **dyskusyjna wydaje się ponadto zgodność jego zapisów** – w zakresie w jakim wprowadzają zakaz zadawania uczniom prac domowych – **z zakresem delegacji zawartej w art. 44zb ustawy o systemie oświaty (u.s.o.)**. Naszym zdaniem przedmiotowa delegacja nie pozwala na taką regulację. Art. 44zb u.s.o. zawiera katalog zagadnień podlegających regulacji w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw oświaty i w tym kontekście za dopuszczalne uznać należy jedynie te przepisy rozporządzenia, które dotyczą zakazu wystawiania ocen za zadane przez nauczyciela prace domowe.

Szczegółowe uwagi Spółecznego Towarzystwa Oświatowego do opiniowanego projektu rozporządzenia są następujące:

Par. 1 pkt 1

- Zakaz zadawania prac domowych lub ich dewaluacja, poprzez dopuszczenie zadawania prac domowych wyłącznie dla chętnych, odbiera nauczycielowi ważne narzędzie edukacyjne przydatne w pracy z uczniami zdolnymi, ale w niewielkim stopniu zmotywowanymi do nauki.
- Zastosowane w opiniowanym projekcie pojęcie „praktycznych prac domowych” nie posiada legalnej definicji. Brak wspomnianej definicji może prowadzić do konfliktów pomiędzy nauczycielami a uczniami i ich rodzicami w kwestii interpretacji wprowadzonych przepisów. Pojęcie „praktycznych prac domowych” może być też różnie rozumiane w różnych szkołach, przez co zakres egzekwowania wspomnianego zakazu będzie różny.
- Opiniowany projekt zakłada, że w klasach IV-VIII nauczyciel może zadać uczniowi pisemną lub praktyczną pracę domową. *A contrario*, nie byłoby możliwe zadawanie prac domowych innego rodzaju.

Par. 1 pkt 2

Średnia ocen w klasie VIII ma obecnie znaczenie w procesie rekrutacji do szkół ponadpodstawowych. Wliczanie ocen klasyfikacyjnych z dodatkowych przedmiotów do średniej ocen z dużym prawdopodobieństwem sprawi, że w niektórych szkołach pojawią się w klasie VIII dodatkowe przedmioty, tylko po to, by zwiększyć średnią ocen uczniów.

Średnia ocen jest obecnie istotnym elementem rekrutacji, a taki stan rzeczy generuje liczne problemy w szkołach. Jeśli średnia ocen przestanie mieć znaczenie w rekrutacji, proponowane rozwiązanie uznamy za zasadne.

Zważywszy wspomniane przez nas zastrzeżenia, dotyczące poszczególnych zapisów zawartych w projekcie rozporządzenia, kwestii zgodności projektu z ustawą Karta Nauczyciela oraz prawdopodobnego wykroczenia poza zakres ustawowej delegacji, opiniowany projekt rozporządzenia **oceniamy negatywnie**.

Naszym zdaniem, priorytetem w przypadku prac domowych powinna być ich indywidualizacja, a normy w tym zakresie **powinny raczej przyjmować formę zaleceń ministra edukacji** niż być przedmiotem ustaw czy rozporządzeń. W tym kontekście **poddajemy pod rozważenie zmianę rozporządzenia o nadzorze pedagogicznym** w taki sposób, aby nadać zaleceniom ministra wyższy status i uczynić je ważnym elementem nadzoru pedagogicznego.

W imieniu Zarządu Głównego Spółecznego Towarzystwa Oświatowego,

Zygmunt Puchalski

Prezes Spółecznego Towarzystwa Oświatowego